

transmeté el patrici figuerenc Puig i Pujades a Coromines, i aquest usà en la *Vida d'En Pep de la Tenora*, p. 58. També a Menorca, on la pron. balear de *s+s* l'articula amb *î*: «ses pedretes les estójen --- dins d'una bosseta de roba, millor si és blanca, que la penjen darrera sa porta d'entrada, perquè a la casa no hi entri cap *dissort*», Camps Merc. (*Folkl Men.* II, 97).

Dissort apareix en tota mena d'escr. Renaix.: «Quan un aucell que a estones venia'ns a complaure, / per ma *dissort*, se'n vola, bonic com un estel, / de sos jocs a ma prole candíssima a distraure, / ab son bec d'or y ploma, de la blavor del cel», *Atl.* VI, 21b. «Per *dissort* seva, si'l cel s'enfosquia, s'aclaria la terra, tot lo gas comensava a brillar ab esclat», «La Madrona féu un esforç suprem, sacrificà la vergonya que l'enrogia, y descobrí la *dissort* de la Toneta»; «seria un dia aprofitat, un d'aquells dies de bona lluna que tot se combina bé, y que tan escassejan, per *dissort*»; «Mes, per *dissort*, en Tomaset li eixí un epicuri de primera, ben poc dispostat a fer tot allò que no li vingués de gust», NOLLER (*Pap.*, 210, 161, 83, 19).

En accents de superba poesia: «Vós que cureu tants mals ¿com és que no cureu / el dolor de deixar tantes coses amades? / Quan em salveu la vida les penes m'allargueu / i el dolor del meu pit vull esquivar en debades. / Si fóssim immortals, mai més les perdria; / però ¿pot existir la *sort* sense *dissort*? / La flor que ens roba el cor neix i mor en un dia. / No serà el goig humà relíquia de la Mort? / --- / el goig no pot ser etern, fugitiva fumera / ---», Coromines (*Ele-gia a Ribas*, v. 6, 1935, O. C., 1171). *Dissortat* (1911, Vogel; el nom de *Jaume el Dissortat* és creació del S. XIX).

CPT.: *Sortilegi* [fi S. XIV, doc., *DAG.*], pres del ll. *sortilegium* id. *Sortilèg* [fi S. XV, Roís de Corella, *DAG.*]. *Sortilejador*.

¹ Fraseologia, encara que n'hi ha més. *Encara sort que*, de circumstàncies poc importants però benvingudes: després d'un viatge poc interessant: «vam mirar el desolat panorama en hivern i ens en vam tornar; *encara sort que* la barqueta portava un barret ben assortit i vam poder refilar 'Marina' ---», Joan Fuster («El Temps», 4-v-1986, p. 8); amb el mateix valor també es diu, no tant, *encara bo que* ---, tots dos preferibles al *menys mal* o *menos mal* acastellanat (*LleuresC*, 73, 12). Poc usual *llevar sort*: «--- és tart per anar --- a veure'l P. Blanco, puix viu al capdamunt de ---. Mes ell *lleua sort* d'estar tres setmanes a Cat, y no'm semblaria estrany que pujàs a Vich ab tu», carta de Verdagner a Collell, a. 1892 (*Epist.* VII, 38), insinuant l'esperança de poder veure un personatge foraster que li hauria agradat acollir: sens dubte una frase feta, amb un sentit com 'és versemblant que, esperem que ---' (potser frase vigatana ¿provinent del terreny dels sorteigs i insaculacions?). — ² Una altra d'aquestes és *La Suderma*, partida rural d'Agullent, en direcció a Ontinyent i Aielo, anomenada *La Sort Erma* (o forma anàloga) en docs. de 1680, 1731 i 1810, com prova Em. Casanova (en una monografia

p. p. ell dins un volumet municipal «Agullent 1585-1985», p. 112, 99b), rectificant amb raó l'anàlisi *as-sud erma*, que no és més que una etim. pop. (que jo havia acceptat) afavorida pel fet de trobar-se vora indrets de regatge o molinaria (*La Grosa, La Sag-nia*, planta de la p. 117), i causada per la dissim. de les *r*, i pel fenomen de fon. sint. valencià -*r* + vocal > -*d* + vocal, que exemplifico en *EntreDL* II, 232. En el mateix opuscle dóna cites de *la sort, les sorts, la sort de* --- definits 'porció de terreny que no arriba a formar mas' en docs. locals des de 1600 i des de 1739.

Sortida, sortidor, sortiguera, V. *sortir* *Sortija, sor-tilèg, sortilegi, sortilejador, sortilla, sortiller, -lleria*, V. *sort*

SORTIR, 'resultar', 'brollar', 'eixir': anar de dins a fora', mot comú, en les primeres accepcions, a totes les llengües romàniques, en les quals apareix també, des d'antic, en sentits com 'treure a la sort', 'produir-se com a resultat eventual d'una obra o d'un sorteig', en els quals prové del ll. SÖRTIRĪ id.; en el sentit de 'brollar, sorgir', i en el d'«eixir», que és també antic, però peculiar del català, la llengua d'oc i el francès, sembla segur que és degut més aviat a un derivat de l'antic participi *surt, surta*, de SORGIR (ll. vg. *SURCTUS), que es combinà i es va sumar amb *sortir* de SORTIRI. □ 1.ª doc.: princ. S. XIV (Muntaner; *Consolat*; etc.).

A) «No anà a molt de temps, pus que-ls castells tenc lo papa, que-l pare sant, així con a sant senyor, e a bona fe, pensant-se que mal no-n pogués *sortir* de negunes de les parts, que ell féu lliurar la ciutat de Rêjòl, e-ls altres locs, al rei Robert; e con lo rei Robert tenc los dits locs, hac-ne gran plaer, e-l Sr. rei de Sicília --- fo-n molt despagat ---», Muntaner (fets de c. 1310, Casac. VIII, 37,19, § 281).

Si aquí el verb *sortir* s'usa parlant d'un fet moral que sorgeix o brolla d'una situació, no és menys antic en sentits materials on se'ns presenten també fets que resulten o sorgeixen d'algun lloc o d'un fet: «si algun senyor de nau o leny haurà carregat --- e li vendrà cas de ventura ---, és a entendre: si li *surtirà* stopa o romball o alguna cadena o cadenas, o perdrà alguna exàrcia ---», *Consolat de Mar* (Pard., p. 307, cap. 232, que sense ser dels nuclis més vells és de les parts antigues de la compilació). «Con lo demoni no volgués, per negú, exir del cors d'un hom, e-l colp que s'i acostà un ortolà qui servava virginitat, tantost lo dyable *sortí* deffora, faent reverència a l'hortolà», Eiximenis (*Dones*, § 31, 28r1, on l'incunable ho altera posant *saltà*). «Va tirar una pera grossa qui, rapumpent ['rebotant'], va *sortir*, que cuydà matar una infanta» a. 1409 (*InvLC* que en cita un cas en el quatrecentista Stela, així mateix).

B) Com ja un poc en Eiximenis, en clàssics del S. XV, per a coses o persones que sorgeixen brusca-ment, apareixen de prompte, salten sobtosament: davant la impúdica i lletja aparició «com Tirant la véu en camisa, *sortí* del lit, donant un gran salt en terra»,